

Voortgangscommissie

Sint Maarten

Achtendertigste rapportage aan het ministerieel overleg over de periode

1 juli 2020 – 1 oktober 2020

De Voortgangscommissie:

N. Schoof, voorzitter

Mr. M. Marijnen, lid,

Mr. J.J. Rogers, lid

Mr G.J. Stortelers en A.T. Rey, secretariaat

november 2020

Inhoudsopgave

1. Algemeen	3
2. Korps Politie Sint Maarten (KPSM).....	5
3. Gevangenis Point Blanche (PBP)....	7
4. Overzicht van aanbevelingen	10

Bijlagen:

- Uitvoeringsrapportage van KPSM, ontv. dd. 20 oktober 2020
- Uitvoeringsrapportage PBP, ontv. dd. 26 oktober 2020

1. Algemeen

De voortgangscommissie van Sint Maarten biedt u hierbij de achtendertigste voortgangsrapportage aan over de uitvoering van de plannen van aanpak van Sint Maarten over het eerste en tweede kwartaal van 2020.

Vanwege de beperkingen als gevolg van de Covid pandemie heeft de commissie ook ditmaal geen werkbezoek ter plekke kunnen afleggen. Het werkbezoek vond daarom virtueel plaats door videogesprekken en individuele telefoongesprekken.

Gesproken werd met de minister-president, de minister van Justitie, het MT van de gevangenis en de korpschef en zijn mt-leden, alsmede met de hoofdofficier van justitie, het Sint-Maartense lid van de Raad voor de Rechtshandhaving en de Vertegenwoordiging van Nederland te Philipsburg.

In de afgelopen verslagperiode heeft het Sint-Maartense lid van de voortgangscommissie schriftelijk om persoonlijke redenen zijn ontslag aangeboden. Om die reden is deze rapportage de laatste met zijn deelname. De andere leden van de commissie betreuren zijn vertrek, doch hebben respect voor zijn overwegingen. Zijn bijdrage aan de commissie was onmisbaar en werd hogelijk gewaardeerd door zowel de leden als het secretariaat van de commissie.

De commissie heeft de minister-president van Sint Maarten enige tijd geleden verzocht spoedig een kandidaat voor de ontstane vacature aan de rijksministerraad voor te dragen. Desgewenst is de commissie graag bereid aan de selectie bij te dragen.

Algemeen beeld

De Commissie heeft kunnen constateren dat er op het ministerie van Justitie hard gewerkt wordt om de voorwaarden te scheppen voor een gestructureerde aanpak van de bedroevende situatie in de gevangenis. Helaas leidt dat nog niet tot voortgang in de uitvoering van de desbetreffende plannen van aanpak. Het voortgangsproces zou zeer gediend zijn met continuïteit en een goede bezetting van het ministerie van waaruit de diensten behoren te worden ondersteund bij de uitvoering, te beginnen met de aanstelling van een goede secretaris-generaal. De commissie heeft al meermalen aangegeven dat een versterking van het ministerie een randvoorwaarde is voor het kunnen uitvoeren van de plannen van aanpak.

Zowel voor de politie als de gevangenis geldt dat de regeringswissel van maart 2020 en de Covid uitbraak de voortgang geen goed heeft gedaan. Dit is niet anders dan in de vorige rapportage.

Het beeld bij het KPSM blijft zorgelijk en wordt nog zorgelijker. Het wegvallen van de ondersteuning door de nationale politie en het Covid virus heeft de rangen van de politie al uitgedund en er is geen instroom in nieuwe BPO-klassen. Het functieboek en de rechtspositieregeling zijn nog niet formeel van kracht waardoor ook de plaatsing van zittend personeel stagneert. Een vacaturestop en beperking van overwerk verminderen de inzetbaarheid nog verder.

Bij de gevangenis is in de afgelopen periode geen structurele voortgang geboekt op de uitvoering van het plan van aanpak (detentieplan Sint Maarten). Wel doet de

waarnemend gevangenisdirecteur en het hoofd bedrijfsvoering binnen de schaarse mogelijkheden al wat mogelijk is om in de gevangenis de omstandigheden te verbeteren en een werkbare sfeer te bereiken. Daarnaast beschouwt de commissie het als positief dat de Minister van Justitie per brief van 9 oktober 2020 het overleg met staatssecretaris Knops geopend heeft over ondersteuning en samenwerking met betrekking tot de uitvoering van het plan van aanpak 2018 (detentieplan).

Sterkte onderzoek

De commissie heeft vernomen van de minister dat SOAB (Stichting Overheids Accountant Bureau) onder meer opdracht heeft gekregen om de benodigde sterkte bij de politie te onderzoeken. Hoewel veel te zeggen is voor een periodieke herijking van de sterkte, moet er anderzijds ook naar de realiteit worden gekeken. In 2010 is in samenwerking met een Nederlands korps voor Sint Maarten een berekening gemaakt voor de benodigde sterkte. Op basis daarvan is in het plan van aanpak 2010 de gewenste sterkte vastgesteld. In de afgelopen tien jaren is nog niet de helft daarvan ingevuld. Tot op de dag van heden tracht het korps een verdere teruggang in de bezetting te voorkomen. Onder die omstandigheden lijkt het niet zinvol om nu een gewenste sterkte tegen het licht te houden. Alle energie moet worden gestoken in het uitbreiden van de huidige sterkte van het korps, enerzijds door zo spoedig mogelijk de werving voor de BPO-klassen weer te starten en anderzijds een jaarlijks quotum voor de werving van zij-instromers te bepalen. Dit tezamen moet voor de komende jaren het groeiplan voor het KPSM gaan vormen. Een herijking van de sterkte acht de commissie pas zinvol zodra een zekere minimale sterkte van het korps, bv 75 % is bereikt. De commissie is graag bereid ter zake mee te denken onder meer vanuit Nederlandse ervaringen met sterkte berekeningen.

Liquiditeitssteun

De advisering van de commissie is gericht geweest op het voorkomen dat de ondersteuning voor de gevangenis afhankelijk wordt van overeenstemming over de derde tranche van de liquiditeitssteun. Naar de stellige mening van de commissie is die steunverlening ook zonder overeenstemming noodzakelijk. Dat neemt echter niet weg dat de die ondersteuning kan worden ondergebracht in het landenpakket als de landen het daarover eens worden. Hoe dan ook is het belangrijk dat het een niet op het ander wacht. Het oplossen van humanitaire misstanden in de gevangenis is ontegenzeggelijk een eerste verantwoordelijkheid van de regering van Sint Maarten, doch bij het uitblijven van de uitoefening daarvan is Nederlandse steun onontbeerlijk om die situatie op te heffen. Daarbij draagt naar de mening van de commissie ook de koninkrijksregering verantwoordelijkheid om die situatie op te heffen of te doen opheffen.

2. Korps Politie Sint Maarten

Bij de politie is de personele sterkte het grootste struikelblok. De werkelijke bezetting van korps heeft de 50 procent van het plan van aanpak sedert 2010 niet gehaald en schommelt rond de 45 procent. Om alle politietaken uit te kunnen voeren wordt er daarom veel (te veel) overwerk verricht. Tot overmaat van ramp is het overwerk voor de gehele overheid beperkt, hetgeen de politieleiding voor grote uitdagingen stelt als het gaat om de uitvoering van alle politietaken. De commissie blijft daarom zeer kritisch op de sterkte van het korps, omdat uitbreiding van de personele sterkte voorwaarde is voor een adequate taakuitoefening (met normale overwerk cijfers) van alle politietaken. Daarvan is nu geen sprake.

Personele sterkte

Per 1 augustus 2020 zijn alle agenten van de Nederlandse nationale politie naar Nederland teruggekeerd. Het verlies aan capaciteit door het vertrek van 15 ervaren politiemensen op de toch al zeer magere sterkte van de politie is groot.

Weliswaar zijn de drie BPO-klassen na de lock down weer opgestart maar dat leidt niet tot nieuwe aanwas op korte termijn. De werving ligt stil zodat de geplande opleidingen niet kunnen starten. Het zal zeer moeilijk zijn de rest van het jaar een enigszins verantwoord veiligheidsniveau te handhaven.

De beoogde sterkte van 283 zal in 2021 zeker niet worden bereikt. De huidige sterkte bedraagt volgens opgave van het korps 219 fte, inclusief niet executief personeel. Indien het nieuwe functieboek formeel van kracht is zal een afgesproken sterkte van 293 executieve ambtenaren moeten worden bereikt. De commissie schreef daarover in detail in de voorlaatste rapportage.

De commissie concludeert dat de teruggang in de bezetting van het korps pas zal kunnen worden opgevangen als in 2021 en 2022 de drie BPO-klassen zijn afgerond. Daarna zal er geen instroom meer zijn van de BPO, omdat in de eerste helft van dit jaar de nieuwe klassen al hadden moeten aanvangen. Er is op moment al een vertraging van een jaar die tot gevolg heeft dat er in de jaren 2023/24 geen instroom uit BPO-opleidingen te verwachten is. Alle werving zal dan voor lange tijd uit zij-instroom moeten komen. Het is zeer de vraag of dat realiseerbaar zal zijn. De commissie pleit er daarom sterk voor, uit oogpunt van handhaving van de openbare orde en veiligheid, om steun aan de politieopleiding geen voorwaarde te maken van een liquiditeitssteun pakket voor Sint Maarten.

Functieboek en rechtspositieregeling

Wat de commissie in de vorige rapportage schreef is onverkort van toepassing voor deze rapportage. De commissie wijst, ook in het kader van het hiervoor genoemde SOAB-onderzoek, nogmaals op het grote belang van een afronding van alle thans in procedure zijnde documenten nog voor het einde van dit jaar. Iedere vertraging moet nu worden vermeden. De minister heeft de steun van de commissie in haar pogingen de formalisering zo mogelijk nog in november af te ronden.

Per brief van 20 juni 2019 adviseerde de commissie over het nieuwe functieboek en formatieplan van het KPSM aan de minister van Justitie. Deze documenten vormen een wijziging op het plan van aanpak van de politie en dienen in het ministerieel

overleg bekrachtigd te worden op aangeven van de minister van Justitie. Voor zover dit nog niet is gebeurd dringt de commissie er bij de minister van Justitie op aan die stukken in het ministerieel overleg te brengen en te laten vaststellen. Aan het ministerieel overleg adviseert de commissie het gewijzigde plan van aanpak van de politie conform het nieuwe functieboek vast te stellen.

Gebouwen

In de uitvoeringsrapportage van KPSM zijn de gebouwelijke voorzieningen niet meer opgenomen. Omdat de huisvesting (leslokalen, schietbaan, centrale meldkamer) tot het plan van aanpak behoren heeft de commissie aangegeven dat dit onderwerp op de agenda dient te blijven totdat er structurele voorzieningen zijn getroffen.

Laatstelijk was het Soremar building daarvoor in beeld, doch dat is door de orkanen zwaar beschadigd geraakt.

Momenteel zijn er ad hoc voorzieningen getroffen, doch dat vormt keer op keer een belasting voor de korpsleiding, omdat die voorzieningen tijdelijk zijn en er weer naar alternatieven moet worden gezocht.

3. Gevangenis Point Blanche

Om een beeld te geven van de situatie in de gevangenis is het goed even stil te staan bij de huidige bezetting van de gevangenis.

In de Point Blanche gevangenis verblijven momenteel 77 gedetineerden die, tezamen met het miss Laliecentre, moeten worden bediend door 88 personeelsleden, waarvan er ongeveer 50 procent door ziekte afwezig is. Vijf gedetineerden staan onder elektronisch toezicht. Dat kunnen er maximaal 10 zijn.

Ruim 3 jaren na de orkanen verblijven er nog 21 gedetineerden in Nederlandse gevangenissen en 5 in de gevangenis van Curaçao. Uitzicht op terugkeer van die gedetineerden is er niet. Dat levert een somber beeld op en is nog somberder dan bij de start op 10 oktober 2010. In 10 jaar geen verbetering is een desastreuze constatering.

Er zijn ook lichtpunten te melden. De waarnemend directeur en het hoofd bedrijfsvoering hebben de commissie kunnen overtuigen van hun acties om in de gevangenis de situatie zo goed mogelijk in overeenstemming te brengen met de aanbevelingen van de inspectie- en adviescommissies (CPT, Raad voor de Rechtshandhaving en de Voortgangscommissie). Zij doen dat in samenwerking met een interdepartementale werkgroep, waarin ook de centrale personeelsdienst vertegenwoordigd is.

40 VKSers hebben een spoedcursus gehad om mee te kunnen draaien bij de bejegening van de gedetineerden. Vanaf begin november zullen zij worden ingezet. Extern zijn twee seniorgevangenismedewerkers aangetrokken die in dezelfde tijd hun werk zullen aanvangen in de huisdienst.

Vanaf begin november gaat een rehabilitatieprogramma van start dat voorziet in onder meer het volgen van cursussen en het repareren van de werkplaatsen met materiaal dat is gedoneerd door een lokale bouwmarkt en financiële steun van lokale NGO's zoals SMDF.

In de keuken worden negen gedetineerden ingezet en twaalf gedetineerden zullen tewerk worden gesteld in de locatie Simpson Bay, om die bewoonbaar te maken, zodat reparaties in een vleugel van de gevangenis kunnen worden uitgevoerd.

Het is lang geleden dat de commissie zoveel activiteit in de gevangenis ziet. Weliswaar niet altijd zoals het zou moeten (inzet van paramilitair personeel in de bejegening), maar er wordt getracht onder moeilijke omstandigheden te doen wat er gedaan kan worden. En dat is een benadering die de commissie graag ziet.

Het project van de cel containers ligt stil. Omdat naar de mening van de wvd. directeur de uitvoering daarvan te lang duurt maakt dit geen deel uit van zijn planning. Hij richt zich op het snel bewoonbaar maken van de locatie Simpson Bay. Tot zover over de interne gang van zaken binnen de gevangenis.

UNOPS

De minister heeft met UNOPS overeenstemming om over de infrastructurele behoefte van de justitiële keten te adviseren. Zij heeft goede hoop op korte termijn ook met Nederland overeenstemming te bereiken over de voorwaarden van financiering en deelname in de opdrachtverlening. Ook hier geldt dat koppeling aan het voorwaardenpakket voor liquiditeitssteun roet in het eten kan gooien.

In juni heeft de commissie de versie van het UNOPS voorstel uit 2019 ontvangen en daarop een reactie gegeven. De nieuwbouw van de gevangenis neemt in het voorstel een prominente plaats in. De nieuwbouw van de gevangenis vormt een deel van het plan van aanpak (detentieplan Sint Maarten).

Programmamanager en functie-eisen

Sinds anderhalf jaar bepleit de commissie de spoedige aanstelling van een programmamanager bij het ministerie van Justitie om de planning en uitvoering van het detentieplan op zich te nemen. De financiering van die functie is begin vorig jaar reeds toegezegd door het ministerie van BZK en daarna meerdere malen herhaald, maar dat heeft, na anderhalf jaar, nog niet geleid tot (uitzicht op) aanstelling. De minister heeft tegenover de commissie aangegeven het belang van de aanstelling van de programmamanager te onderkennen en daar snel werk van te maken.

De commissie roept in herinnering dat dit de meest cruciale functie is voor de uitvoering van het detentieplan, waarvan het hoofddoel is de recidive sterk terug te dringen, waardoor de omvang van de nieuwe gevangenis beperkt kan blijven.

Tot de taken van de programmamanager, die rechtstreeks verantwoording schuldig is aan de minister van justitie, behoort op hoofdlijnen:

- het opzetten van een werkconferentie,
- het maken van een gedetailleerd implementatieplan voor de afzonderlijke onderdelen
- en het opstellen van een planning en
- toezien op de uitvoering van de planning.

Het programmabureau moet bestaan uit ongeveer acht medewerkers van verschillende disciplines.

De functie eisen die aan een programmamanager moet en worden gesteld zijn hoog. Ervaring met grootschalige projecten bij de overheid als leidinggevende is een must. Verder zijn gewenste competenties:

1. Resultaatgericht
2. Voortgangscontrole
3. Doorzettingsvermogen
4. Aansturen groep
5. Plannen en organiseren
6. Mondeling en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid
7. Stressbestendig en contactgericht
8. Bestuurssensitiviteit

(Competenties afkomstig uit de Competentieids Rijksoverheid)

Een duizendpoot dus in de vorm van een diplomaat die kan managen en dingen tot stand kan brengen.

De commissie adviseert het ministerieel overleg concrete afspraken te maken over de spoedige werving van de programmamanager via Nederlandse en Sint Maartense wervingskanalen.

Werkconferentie.

De minister is voornemens op advies van de commissie bereid een werkconferentie te beleggen met alle stakeholders uit Sint Maarten en Nederland. Dat verheugt de commissie. Hoe eerder deze werkconferentie kan worden gehouden hoe beter, desnoods met virtuele deelname van de Nederlandse experts, zolang reizen vanwege Covid-19 nog niet goed mogelijk is. De werkconferentie kan idealiter de start zijn van de werkzaamheden van de programmamanager, maar hoeft daar zeker niet op te wachten. De commissie is graag bereid aan de organisatie hiervan bij te dragen, net als enkele ketenpartners naar de commissie heeft vernomen.

4. Overzicht van aanbevelingen en adviezen

1. De commissie adviseert het ministerieel overleg concreet afspraken te maken over de werving van een programmanager en diens medewerkers via Nederlandse en Sint Maartse wervingskanalen.
2. De commissie adviseert de minister van Justitie zo spoedig mogelijk een werkconferentie te beleggen met alle stakeholders uit Sint Maarten en Nederland om uitvoering te geven aan het plan van aanpak detentiewezen 2018.
3. De commissie adviseert het ministerieel overleg het formatieplan 2019 en functieboek voor het KPSM vast te stellen als wijziging van het plan van aanpak 2010.
4. De commissie adviseert het ministerieel overleg om de noodzaak tot een reorganisatie van het ministerie van Justitie van Sint Maarten te bespreken en na te gaan welke hulp van externe partijen daarbij benodigd is.
5. De commissie beveelt het ministerieel overleg nogmaals aan de detentiesituatie grondig en in alle openheid met elkaar te bespreken, vast te stellen wat beide landen met elkaar willen bereiken, wat daarvoor gebeuren moet, wie dat het beste kan doen en op welke wijze wederzijdse inspanningen en verplichtingen kunnen worden vastgelegd.
6. het UNOPS voorstel als het strategic- en actionplan voor de gevangenis moeten ingepast worden in het detentieplan, zijnde het plan van aanpak 2018.

Onderstaande aanbevelingen uit vorige rapportage hebben nog niet tot het geogode resultaat geleid en worden daarom wederom opgenomen.

2. De commissie ontvangt graag op korte termijn van de minister van Justitie het verzoek om een advies over het gewijzigde functieboek voor de gevangenis, omdat het hier gaat om een wijziging van de eerder vastgestelde organisatie.

3. Adviseert het Ministerieel Overleg de minister van Justitie te wijzen op het in de Samenwerkingsregeling voorgeschreven adviestraject voor wijzigingen van plannen van aanpak waar het gaat om het uitvoeringsplan van aanpak voor het detentieplan.

4. De commissie geeft de minister van Justitie ingevolge artikel 17 juncto 25 van de Samenwerkingsregeling de aanbeveling om op 15 april 2019 een plan van aanpak ter uitvoering van het detentieplan gereed te hebben dat als toetsingskader voor de nieuwe gevangenisorganisatie en de huisvesting van de gedetineerden kan dienen.

5. De regering van het land uit te nodigen in de begrotingen voldoende en zichtbaar, middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de plannen van aanpak van de politie en detentie inrichtingen op Sint Maarten

6. De commissie adviseert de minister van Justitie dringend om het ministerie van Justitie te reorganiseren en de personeelsformatie op te schonen. Dit is een randvoorwaarde voor het succesvol uitvoeren van de plannen van de politie en de gevangenis.